

POLİS AKADEMİYASI

Fakültə: «İxtisasartırma»

Kafedra: «DİO-nun inzibati fəaliyyəti»

Şəhər, rayon nəqliyyatda polis orqanlarının rəhbər vəzifəli əməkdaşları üçün

M Ü H A Z İ R Ə

MÖVZU. «Yol hərəkətinə nəzarətin təşkili»

Tərtib etdi:

"DİO-nun inzibati fəaliyyəti"
kafedrasının baş müəllimi,
polis polkovnik-leytenantı

Vüqar Mansurov

MÖVZU: “ Yol hərəkətinə nəzarətin təşkili ”.***PLAN:******GİRİŞ:***

1. DYP-nin hüquqi vəziyyəti.
2. DYP-nin əsas vəzifələri və funksiyaları.
3. Yol hərəkətinə nəzarətin forma və metodları.

NƏTİCƏ:***Ə D Ə B İ Y Y A T:***

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı 1995-ci il.
2. “Polis haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 28.10.1999-cu il.
3. “Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının 03.07.1998-ci il Qanunu.
4. Azərbaycan Respublikası DİN-in 12.05.2017-ci il tarixli Q25-001-17 nömrəli qərarı: “Yol-patrul xidməti haqqında Təlimatın təsdiq edilməsi barədə”.
5. Azərbaycan Respublikası DİN-in 27 sentyabr 1999-cu il tarixli 326 nömrəli əmri: “Yol nəqliyyat hadisələrinin uçotunun aparılması barədə”.
6. Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti (Xüsusi hissə). Dərs vəsaiti. V.Abişov, V.Mansurov. Bakı, 2015.

GİRİŞ

Nəqliyyatda və məişətdə yüksək təhlükə mənbələrinin sayının, gücünün və sürətinin artması insanların ehtiyatsız davranışlarının təhlükəsini mühüm dərəcədə artırır. Həyat ahənginin daim sürətlənməsi, psixoloji vəziyyətin artması ilə müşayiət olunan müasir dövr insanlara qarşı daha böyük tələblər irəli sürür. Onlara isə yalnız durmadan inkişaf edən və müasirləşən şəxsiyyət kömək edə bilər. Avtomobil nəqliyyatının inkişafı, onların yollarda kütləvi sürətdə peyda olunması, yol-nəqliyyat hadisələrinin sayının artması ilə əlaqədar bu müddəə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki məhz bu təzahürlərin təsiri nəticəsində qəza və şikəstliklə mübarizə problemi meydana gəlir. Bu problem həm də onunla mürəkkəbləşir ki, gənc və yenidən başlamış sürücülərin çoxsaylı sırası daimi olaraq artır və onların əksəriyyəti mürəkkəb yol şəraitində nəqliyyat vasitəsini idarə etmək təcrübəsinə malik deyil.

Qəza hallarının təhlili göstərir ki, yol-nəqliyyat hadisələrinin böyük əksəriyyəti sürücülərin təqsiri üzündən baş verir. Alimlərin bir çoxu (P.S.Dagel, V.E.Kvaşis, V.A.Serebryakova və başqaları) məhz insan amilini yol-nəqliyyat hadisəsinin əsas səbəbi hesab edirlər. Onlar bu səbəbləri onunla izah edirlər ki, bir qayda olaraq, sürücülərin vəzifələrinə biganəliyi, yol hərəkəti qaydalarına yüngülfikirli münasibət, intizamsızlıq və s.dir. Eyni zamanda yol hərəkətində həm də müəyyən mənada bütün nazirliklər, müəssisə, idarə və təşkilatlar, sürücülər, piyadalar, sənişinlər iştirak edirlər. Yol hərəkətinin təşkilində və onun təhlükəsizliyinin təmin edilməsində Dövlət yol polisi xüsusi yer tutur.

SUAL 1. DÖVLƏT YOL POLİSİNİN HÜQUQİ VƏZİYYƏTİ.

Dövlət yol polisinin əsas vəzifələrindən biri mülkiyyət formalarından asılı olmayaraq nazirliklər, idarələr, təşkilatlar, müəssisələr, ictimai təşkilatlar (birliklər), vəzifəli şəxslər, habelə vətəndaşlar tərəfindən yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində qaydalara, normativlərə və standartlara əməl edilməsini təmin etmək, yol-nəqliyyat hadisələrinin xəbərdarlığı, onların ağır nəticələrinin azaldılması, insanların həyat və səhhətinin qorunub saxlanması, onların hüquq və qanuni mənafeələrinin, habelə dövlətin və cəmiyyətin mənafeələrinin müdafiəsi üzrə tədbirlər keçirməkdir.

DYP-nın fəaliyyəti yol-nəqliyyat hadisələrinin xəbərdarlığı, yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində xətaların qarşısının alınması üzrə profilaktiki tədbirlərin keçirilməsinə yönəlmiş və bu tədbirlər qanunçuluq, humanizm, insan hüquqlarına hörmət, aşkarlıq prinsiplərinə müvafiq həyata keçirilir.

DYP öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, Azərbaycan Respublikasının “Polis haqqında” Qanunu və digər qanunlarını, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanlarını, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarını, DİN-nin əmr və sərəncamlarını rəhbər tutur.

DYP daxili işlər orqanları sisteminin tərkib hissəsi olmaqla yanaşı bir sıra xüsusiyyətlərə də malikdir. Bu xüsusiyyətlər onlar tərəfindən yerinə yetirilən vəzifə və funksiyaların spesifikliyi ilə, habelə “xidmət göstərilən” obyektlərlə yüksək təhlükə mənbələri ilə şərtlənir. Onun xüsusiyyətləri dar mənada “Dövlət yol polisinin” özünün adında əks olunmuşdur. Bu isə yol hərəkəti sahəsində onun fəaliyyətinin ümumdövlət əhəmiyyəti ilə və onun səlahiyyətlərinin icra xarakteri ilə şərtlənir. Onun vəzifələri dövlətin, cəmiyyətin mənafeyindən irəli gəlir. Özünün hüquqi vəziyyətinə görə DYP xüsusi səlahiyyətlərə malik olan, dövlət idarəçiliyinin xüsusi nəzarət orqanlarına aiddir. Bu orqan dövlət hakimiyyəti xarakterinə malikdir və ona tabe olan obyektlərin hüquq normalarında təsbit edilmiş müddəalara uyğunluğuna müşahidə onun əsas təyinatıdır. Dövlət yol

polisi üçün təşkilati vahidlik, xüsusi səlahiyyətlərə malik olma, geniş inzibati məcburiyyət vasitələrindən istifadə etmə, habelə nəzarət aktında olan obyektlərin hüquqi vəziyyətinin müəyyən edilməsində iştirak etməkdə hüquq və vəzifələrlə malik olma kimi cəhətlər xasdır. Vahid idarəçilik sisteminə daxil olan orqanlar sistemi kimi DYP öz fəaliyyətində dövlət idarəçiliyinin əsas sosial, hüquqi prinsiplərini rəhbər tutur. Bundan başqa onun fəaliyyətinə həm də dövlət müfəttişliklərinə və nəzarət orqanlarına xas olan xüsusi prinsiplər də tətbiq edilə bilər.

“Polis haqqında” Qanunda polisin fəaliyyətinin əsas istiqamətləri müəyyən edilmişdir və bu fəaliyyət istiqamətləri DYP-nə də aid olduğu üçün bu orqan da yol hərəkəti təhlükəsizliyini təmin etməklə yanaşı həm də ictimai asayişinin mühafizəsi və cinayətkarlıqla mübarizə üzrə vəzifələri yerinə yetirir, cinayət prosessual qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş bir sıra hərəkətləri edir və s.

Nəqliyyat vasitələrinin daimi olaraq yüksək səmərəliliklə istifadə edilməsi, yol hərəkəti qaydalarının pozulmasını istisna edən şəraitin yaradılması məqsədilə xüsusi, mütəşəkkil, texniki cəhətdən təchiz edilmiş apparat – Azərbaycan Respublikası DİN-in Dövlət Yol Polisi xidməti fəaliyyət göstərir. DYP respublika yol hərəkəti təhlükəsizliyinin vəziyyətinə, yol-nəqliyyat hadisələri və onların nəticələrinə, hüquq-mühafizə tədbirlərinin effektivliyinə təsir göstərən sosial proses və amillər barədə məlumatlara malik olmalı, bu məlumatları təhlil etməli, qüvvə və vasitələrin yerləşdirilməsini planlaşdırmalı, onların üzərində rəhbərliyi və qarşılıqlı əlaqəni təmin edir.

SUAL 2. DÖVLƏT YOL POLİSİNİN ƏSAS VƏZİFƏLƏRİ VƏ FUNKSİYALARI.

Azərbaycan Respublikası DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi haqqında Əsasnaməyə müvafiq olaraq DYP üzərinə özünün xarakterinə və məzmununa görə müxtəlif olan funksiyalar qoyulmuşdur. Digər tərəfdən bu Əsasnamə ilə onun əsas vəzifələri də müəyyən edilmişdir. Belə ki, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, hüquqi şəxslər və digər təşkilatlar, vəzifəli şəxslər və vətəndaşlar, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məsələləri üzrə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, digər normativ aktlara, qaydalara, standartlara və texniki normalara əməl olunmasını təmin edir, yol-hərəkəti hadisələrinin xəbərdarlığı və onların nəticələrinin azaldılması üçün tədbirləri həyata keçirir. Çünki qeyd edilən tədbirlərin vaxtında görülməsi vətəndaşların həyatının, səhhətinin və əmlakının mühafizəsinə, onların hüquq və qanuni mənafələrinin, habelə cəmiyyətin və dövlətin maraqlarının müdafiəsinə xidmət edir.

Dövlət Yol Polisinin əsas vəzifəsi yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və avtonəqliyyat vasitələrinin istifadəsinin effektivliyinin yüksəldilməsi məqsədi ilə yol hərəkətinin təşkilinin təkmilləşdirilməsidir. Qarşıda qoyulan digər vəzifələr məhz qeyd olunan vəzifənin təmin edilməsinə yönəldilmişdir.

Yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsində xüsusi yeri DİN-in mərkəzi aparatının müstəqil struktur hissəsi olan Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi tutur.

Baş İdarənin əsas vəzifələri:

1. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi işinin təşkili.
2. DYP aparatlarının və hissələrinin fəaliyyətinə təşkilati-metodiki rəhbərliyin həyata keçirilməsi.
3. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinə aid qaydaların, standartların və texniki normaların işlənib hazırlanmasında iştirak edilməsi.

4. Hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində “Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikası qanununa riayət olunmasına nəzarətin həyata keçirilməsi.

5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Yol hərəkəti təhlükəsizliyi komissiyasının iclasları üçün materialların hazırlanması, qəbul edilmiş qərarların yerinə yetirilməsi gedişinə səlahiyyətləri daxilində nəzarət edilməsi.

6. Yol hərəkəti və onun təhlükəsizliyi göstəricilərinin uçotunun aparılmasının təşkili.

7. DYP hissələrinin texniki vasitələrlə təmin olunması, onların texniki cəhətdən saz saxlanılmasına nəzarət edilməsi.

8. Yol hərəkəti qaydalarının pozulması barədə inzibati xətalər üzrə icraatın təşkili, inzibati tənbehlərin düzgün tətbiq edilməsinin təşkili və bu işə nəzarətin həyata keçirilməsi.

9. Yol hərəkəti təhlükəsizliyi məsələləri üzrə hüquqi və fiziki şəxslərin müraciətlərinə baxılması.

10. DYP hissələrinə xidmətlə bağlı əməli köməklik göstərilməsi, həvalə olunmuş vəzifələrin icrasına nəzarətin təmin edilməsi.

11. DYP əməkdaşları barədə daxil olmuş müraciətlərə baxılması, şikayətlərə səbəb olan neqativ halların qarşısının alınması üçün tədbirlərin görülməsi.

12. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Yol hərəkəti təhlükəsizliyi komissiyasının qərarı əsasında avtomobil yollarında yol hərəkətini nizamlayan texniki vasitələrin quraşdırılmasının təşkili.

13. Nəqliyyat vasitələrinin axtarışı işinin təşkili və bu işə digər xidmətlərlə qarşılıqlı əlaqələrin təmin edilməsi.

14. Avtonəqliyyat vasitələrinin və qoşquların dövlət texniki baxışının və qeydiyyatının keçirilməsinin, onlara dövlət nömrə nişanlarının verilməsinin, habelə yol hərəkəti qaydaları və sürücülük vərdişləri üzrə imtahanlar qəbul

edilməsi və nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ verən sürücülük vəsiqəsinin verilməsinin təşkil edilməsi.

15. Yol hərəkətinin təhlükəsizliyi məsələləri üzrə elmi-tədqiqat işlərinin aparılmasında iştirak edilməsi.

16. Nəqliyyat vasitələrinin müayinə olunması, onların texniki layihə sənədləri barədə rəylərin verilməsi işinin təşkili.

17. Büdcə və büdcədən kənar vəsaitlər hesabına yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin olunması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi.

18. Yol nişanlarının və göstəricilərinin quraşdırılmasını, yol hərəkətini nizamlayan və ona nəzarət edən nəqliyyat və texniki vasitələrin, yol-nəqliyyat hadisələrinin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün hadisə yerində tətbiq olunan qəza-xilasetmə avadanlığının, habelə yol hərəkətinin təhlükəsizliyini təmin edən digər texniki vasitələrin və cihazların, yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təbliğinə xidmət edən təşviqat vasitələrinin, xüsusi məhsulların (sürücülük vəsiqələrinin blanklarının, nəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat şəhadətnamələrinin, dövlət qeydiyyat nişanlarının və tanınma nişanlarının) sifarişinin və istehsalının təmin edilməsi.

DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin əsas funksiyaları:

İdarəetmənin təşkili sahəsində

1. Ölkədə, eləcə də ayrı-ayrı bölgələrdə yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi vəziyyətinin təhlili, yol-nəqliyyat hadisələrinin qarşısının alınması, xidməti fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması üzrə təkliflərin hazırlanması.

2. Müəyyən edilmiş qaydada DYP-nin ərazi qurumlarının və nizami hissələrinin fəaliyyətinin yoxlanılması, əməli köməkliklər göstərilməsi, onların rəhbərlərinin hesabatlarının dinlənilməsi, təftişlərin aparılması.

3. DYP hissələrinin işi üzrə hesabat məlumatlarının ümumiləşdirilməsi, onlardan istifadənin təşkili, yol hərəkəti və onun təhlükəsizliyi göstəriciləri barədə Dövlət Statistika Komitəsinə hesabatların təqdim edilməsi.

4. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində neqativ halların qarşısının alınması üçün icmal və tövsiyələr hazırlanması, yol hərəkətinin təhlükəsizliyi göstəricilərinə dair bülletenlərin buraxılması.

5. Xidmətlə bağlı seminar məşğələlər, müşavirələr, toplantılar və s. keçirilməsi.

6. Ölkədə və xarici dövlətlərdə yol hərəkəti təhlükəsizliyi sahəsindəki müsbət təcrübənin öyrənilməsi və yayılması.

7. Yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmini sahəsində dövlət proqramlarına təkliflər hazırlanması və səlahiyyətləri daxilində icrasının təşkili.

8. Baş idarə əməkdaşlarının xidməti ezamiyyətlərinin metodiki təminatının həyata keçirilməsi.

9. Xidməti fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi məqsədilə DYP aparatlarının və nizami hissələrinin strukturu və ştat sayı barədə zəruri təkliflərin hazırlanaraq DİN-ə təqdim olunması.

Yol hərəkətinin təşkili sahəsində

1. Avtomobil yollarının, küçələrin, dəmir yolu keçidlərinin yol hərəkəti üçün təhlükəsiz vəziyyətdə saxlanmasını, küçə və yolların hərəkəti tənzimləyən vasitələrlə təchiz olunmasının təşkili.

2. Respublika və yerli əhəmiyyətli yolların tikintisinə yol hərəkəti təhlükəsizliyi baxımından rəy verilməsi.

3. Yeni və ya yenidən qurulmuş yolların, yol qurğularının və dəmir yolu keçidlərinin istismara qəbulu üzrə dövlət və işçi komissiyaların işində yol hərəkətinin təhlükəsizliyi şərtlərinə əməl olunması baxımından iştirak edilməsi.

4. Yol hərəkətini tənzimləyən və ona nəzarət edən texniki vasitələrin hazırlanması üçün sifarişlər verilməsi.

5. Küçə və yollarda, habelə dəmir yolu keçidlərində yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, texniki-təmir işlərinin görülməsi sahəsində tələblərin yerinə yetirilməsinin təşkili.

6. Texniki tənzipləmə vasitələrinin quraşdırılması, istismarı və tətbiqi üzrə DYP-nin ixtisaslaşdırılmış quraşdırma-istismar bölmələrinin fəaliyyətinə rəhbərliyin həyata keçirilməsi.

7. Yol hərəkətini tənzipləyən texniki vasitələrin yeni konstruksiyaları-nın sınağında və istismara qəbulunda iştirak edilməsi, onların təkmilləş-dirilməsi üzrə təkliflər hazırlanması.

8. DYP-nin mühafizə olunan duracaqlarının yaradılmasının təşkili.

9. İctimai nəqliyyatın hərəkət marşrutlarının hərəkətin təhlükəsizliyi baxımından razılaşdırılması.

Yol hərəkətinə nəzarət sahəsində

1. Nəqliyyat vasitələrinin və piyadaların təhlükəsiz və fasiləsiz hərəkətinin təmin edilməsi, hərəkət iştirakçıları tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının pozulmasının aşkarı və qarşısının alınması.

2. Yol hərəkəti qaydalarını pozan hərəkət iştirakçılarının qanunverici-liyə uyğun olaraq inzibati məsuliyyətə cəlb olunması işinin təşkili.

3. “Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununda nəzərdə tutulmuş pozuntulara görə inzibati tənbeh tətbiq edilmiş şəxslərin cərimə ballarının mərkəzləşdirilmiş kompüter uçotunun aparılması, həmçinin DYP hissələrinin bu məlumatlardan istifadəsinin təşkil edilməsi.

4. Yol patrul xidmətinin təşkili və bu işə nəzarət edilməsi, yol patrul xidmətinin təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflərin hazırlanması.

5. Yol patrul xidmətinin sərəncamında olan əməliyyat-xidməti nəqliyyat vasitələrinin, eləcə də digər texniki vasitələrin təyinatı üzrə istifadə olunmasına nəzarət edilməsi.

6. Yol nəqliyyat hadisələri yerində DYP hissələri tərəfindən təxirəsalınmaz tədbirlərin həyata keçirilməsi və zərər çəkənlərə həkimə qədər yardım edilməsinin təşkili.

7. Nəqliyyat dəstələrinin müşayiət olunması işinin təşkil edilməsi.

8. Zədələnmiş və sahibsiz qalmış nəqliyyat vasitələrinin bu məqsədlər üçün müəyyən edilmiş yerlərə aparılmasının təşkili.

9. DİN-in digər xidmətləri ilə qarşılıqlı əlaqədə post-patrol xidmətinin işinə dair məsələlər üzrə tədbirlər görülməsinin təşkili.

10. Digər xüsusi xidmət orqanları ilə birgə xüsusi təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz hərəkətinin təmini işinin təşkili.

11. Yol hərəkətinə nəzarət sahəsində DYP hissələrinə metodiki və praktiki köməklik göstərilməsi.

12. Yol patrol xidmətinin zəruri əməliyyat-xidməti nəqliyyat, rabitə vasitələri və başqa texniki vasitələrlə, habelə xüsusi geyim və ləvazimatlarla təchiz olunmasına dair təkliflər verilməsi, bu vasitələrin və ləvazimatların istismara qəbulu üzrə komissiyaların işində iştirak edilməsi.

Avtonəqliyyat vasitələrinin axtarışı sahəsində

1. Qaçırılmış, oğurlanmış və hadisə yerindən yayınmış avtonəqliyyat vasitələrinin DYP hissələri tərəfindən axtarışı (o cümlədən “isti izlərlə”) işinin təşkili.

2 Nəqliyyat vasitələrinin qeyri-qanuni yollarla əldə edilməsi, qaçırılması, sökülməsi, gizlədilməsi və leqallaşdırılması ilə bağlı törədilən hüquqpozmalarla əlaqədar vəziyyətin təhlili və ümumiləşdirilməsi, müvafiq tövsiyələr və icmalların hazırlanması.

3. Qeydiyyatata alınan, axtarılan və sahibsiz nəqliyyat vasitələrinin, eləcə də oğurlanmış, itirilmiş qeydiyyat və nəqliyyat vasitələrindən istifadə etmə hüququ verən digər sənədlərin avtomatlaşdırılmış uçotunun və DYP hissələrinin bu məlumatlardan istifadəsinin təşkil edilməsi.

4. “Sipər” əməliyyat–axtarış sisteminə daxil olan nəzarət postlarının fəaliyyətinin təşkili. Əməliyyat statistik informasiya idarəsi və İnterpolun Milli mərkəzi bürosu ilə qarşılıqlı əlaqədə avtomotonəqliyyatın axtarışı üzrə avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sisteminin (AMAS) texniki və proqram vasitələrinin təchizatının təmin edilməsi.

5. Nəqliyyatdan istifadə etməklə törədilən cinayətkarlığa qarşı mübarizə sahəsində DİN-in və BDYPİ-nin əmr və göstərişlərinin DYP aparatları və nizami hissələri tərəfindən yerinə yetirilməsinə nəzarət edilməsi.

6. Axtarış sahəsində DYP hissələrinə metodiki və praktiki köməklik göstərilməsi.

Avtomotonəqliyyat vasitələrinə texniki nəzarət sahəsində

1. Hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən nəqliyyat vasitələrinin texniki cəhətdən saz vəziyyətdə idarə edilməsinə nəzarətin təmini, bu sahədə müvafiq təkliflərin hazırlanması.

2. Avtonəqliyyat vasitələrinə dövlət texniki baxışın vaxtında və keyfiyyətlə keçirilməsinin təşkili, yeni müayinə stansiyalarının yaradılmasının məqsədamüvafiqliyi barədə təkliflərin hazırlanması.

3. Yol hərəkətinə dair ekoloci tələblərin təmin edilməsi sahəsində tədbirlərin həyata keçirilməsi.

4. Yeni hazırlanan, quruluşu dəyişdirilən nəqliyyat vasitələrinin konstruksiyalarının razılaşdırılması, yol hərəkəti təhlükəsizliyi baxımından onların istismara buraxılmasının mümkünlüyü haqqında rəy verilməsi, yeni və modeli dəyişdirilmiş nəqliyyat vasitələrinin sınağında və qəbulunda iştirak edilməsi, nəqliyyat vasitələrinin texniki layihə sənədləri tələb olunmayan avadanlıqlaşdırılmasına icazə verilməsi.

5. Sərnişin və yük daşımaları sahəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarının, DİN-in əmr və göstərişlərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət edilməsi.

6. Nəqliyyat vasitələrində reklamın yayılmasına müvafiq qaydada razılıq verilməsi.

7. Müəyyən olunmuş qaydalara uyğun xüsusi səs və işıq siqnallarının quraşdırılmasına icazə verilməsi, belə nəqliyyat vasitələrinin qeydiyyatı-nın aparılması. Operativ nəqliyyat vasitələrinin xarici örtüyünün rəng qrafikasının müəyyən edilməsi.

Hərəkətin təhlükəsizliyinin təbliği sahəsində

1. Kütləvi informasiya vasitələrinin imkanlarından istifadə etməklə hərəkətin təhlükəsizliyinin təbliği üzrə işin səmərəsini yüksəltmək sahəsində tədbirlərin

hazırlanması, əhalinin yol hərəkəti sahəsində mövcud qanunvericiliklə əlaqədar maarifləndirilməsi işinin təşkili.

2. Məktəbəqədər müəssisələrdə, məktəblərdə və tədris müəssisələrində yol hərəkəti qaydalarının öyrənilməsinə, yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə tədris proqramlarının, vəsaitlərin hazırlanmasının təşkili.

3. Uşaq yol-nəqliyyat travmatizminin qarşısını almaq üzrə tədbirlərin keçirilməsində nazirliklərə, idarələrə və başqa təşkilatlara yardım göstərilməsi.

4. Yol hərəkəti qaydalarının təbliği və nəqliyyat vasitələri sürücülərinin şəxsi məsuliyyətinin artırılması sahəsində ictimai qurumlarla əlaqələrin yaradılması.

5. Dövrü mətbuatda, radio və televiziya da yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təbliğinin təşkil edilməsi.

6. Yol hərəkətinin təbliğinə dair mətbuat vasitələrinin nəşrinin təşkili.

DYP hissələrinin operativ idarə edilməsi sahəsində

1. Respublikada baş vermiş qəzalara dair əməliyyat şəraiti barədə operativ məlumatların toplanılması, ümumiləşdirilməsi, müəyyən olunmuş qaydada DİN-in növbəçi hissəsinə, həmçinin digər orqan və təşkilatlara verilməsi.

2. Cinayətlər, təbii fəlakətlər və digər fəvqəladə hadisələr zamanı tabelikdə olan qüvvə və vasitələrin operativ idarə olunması.

3. Yol hərəkəti təhlükəsizliyi üçün real təhlükə olduğu hallarda nəqliyyat vasitələrinin və piyadaların hərəkətinin təşkilində dəyişikliklərin edilməsi.

4. Növbətçi hissələrin fəaliyyətini tənzimləyən DİN-in əmr və göstərişlərindən irəli gələn tələblərin yerinə yetirilməsi.

SUAL 3. Yol hərəkətinə nəzarətin forma və metodları

YPX-nin aparılmasının əsas formaları aşağıdakılardır:

1. avtomobil və motosikletdə xidmət aparma;
2. piyada xidmət aparma;
3. postlarda, o cümlədən stasionar postlarda xidmət aparma;
4. vertolyotla xidmət aparma.

YPX inspektoru müəyyən olunmuş geyim formasında olmalı, üstündə xüsusi qrafikalı rəngli sxemlər, yazılar və tanınma nişanları olan, xüsusi işıq və səs siqnalları ilə təchiz edilmiş nəqliyyat vasitəsində xidmət aparmalıdır. Patrul avtomobili və YPX inspektoru yol hərəkəti iştirakçıları üçün kifayət edəcək məsafədən görünən olmalıdır. YPX avtomobillərinin görüntünü məhdudlaşdıran hər hansı bir maneələrin (ağaclar, bina və qurğular, reklam lövhələri və s.) arxasında, o cümlədən “Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə dayanma, durma və parklanmanın qadağan edildiyi yerlərdə yerləşdirilməsi qadağandır.

Patrul avtomobili və motosikletlərdən istifadə etməklə xidmət aparılan zaman aşağıdakı əsas metodlar tətbiq edilir:

1. nəqliyyat vasitələri axınında hərəkət – yol hərəkəti qayda pozuntularının qarşısının alınması məqsədilə qırmızı və ya göy sayrışan işıq siqnalından istifadə etməklə;
2. qəza təhlükəli yerlərdə dayanmaqla xidmət aparma – təhlükənin aradan qaldırılması, eləcə də sürücü və piyadalar tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının pozulmasının qarşısının alınması üçün qırmızı və ya göy sayrışan işıq siqnalından istifadə etməklə;
3. bütün hərəkət iştirakçıları üçün yaxşı görünən yerlərdə patrul avtomobilinin və ya motosikletinin saxlanması və eyni zamanda YPX inspektorunun hərəkət intensivliyinin yüksək olduğu sahələrdə piyada hərəkət etməsi.

Bu və ya digər metodun tətbiqi, onların növbələşməsi patrul marşrutunda yaranan şəraitə uyğun müəyyən edilir. Patrul avtomobili radio-cihaz vasitəsi, bort-

kompüter, videokamera, dərman qutusu, 2 ədəd yol nişanı, fənər, yanğın söndürən vasitə, hadisə yerini bildirən işıq əks etdirən lent və digər texniki vasitələrlə təchiz olunur. YPX inspektoru tərəfindən nəqliyyat vasitəsi dayandırılarkən bütün hallarda patrul avtomobilində və ya postda quraşdırılmış videokamera daim işlək vəziyyətdə olmalı, patrul avtomobilində quraşdırılan məsafədən səs ötürən mikrofondan istifadə edilməlidir. Sürücü ilə ünsiyyət və inzibati xətanın sənədləşdirilməsi, habelə YPX inspektorunun digər hərəkətləri avtomobilin içəri hissəsində və ya kənarında kameranın görünüş dairəsində aparılmalıdır.

YPX inspektoru xidməti vəzifəsinin icrası ilə bağlı ona təhkim olunmuş bort-kompüterlərin DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin mərkəzi informasiya sisteminə giriş şifrəsinin məxfiliyini təmin etməlidir. Ona məxsus şifrə vasitəsi ilə mərkəzi informasiya sisteminə daxil olmaqla digər əməkdaşlar tərəfindən hər hansı bir əməliyyatın aparılmasına görə həmin əməkdaşla yanaşı bort-kompüterin təhkim olduğu YPX inspektoru da məsuliyyət daşıyır.

Uzunluğu 1500 metrdən artıq olmayan, yüksək hərəkət intensivliyinə malik olan və qəza təhlükəli yol hissələrində hərəkətə nəzarət etmək üçün piyada xidmət aparma təşkil edilə bilər. Patrul nəqliyyatı vasitələri ilə xidməti ərazinin uzunluğu şəhər daxilində 2-8 km, respublika əhəmiyyətli avtomobil yollarında 20-35 km qəbul edilir, digər yollarda isə buna məhdudiyət qoyulmur.

Piyada xidmət aparma zamanı yol hərəkətinə nəzarət səkinin kənarı (yolun kənarı), yolun ehtiyat hissəsi ilə hərəkət etməklə həyata keçirilir. Xidmətin aparılma yeri elə seçilməlidir ki, YPX inspektoru mümkün qədər çox sayda yol hərəkəti iştirakçısı üçün aydın görünsün və hüquq pozuntularının qarşısını vaxtında almaq imkanına malik olsun. Piyada xidmət aparan YPX inspektoruna inzibati xəta haqqında protokolun tərtib olunduğu və müəyyən olunmuş qısamüddətli istirahət vaxtı istisna olmaqla avtomobildə oturmaq qadağan olunur.

Hərəkətdə müvəqqəti dayanmaların, ləngimələrin baş verdiyi yerlərdə, kütləvi tədbirlərin keçirilməsi zamanı, svetoforda nasazlıqlar yarandıqda, piyadaların yolu keçməsinin təmin edilməsi və yol şəraitinin çətinləşdiyi digər

hallarda YPX inspektoru tərəfindən jestlərlə tənzimləmə hərəkətləri həyata keçirilir.

Stasionar postlar əsasən respublika əhəmiyyətli avtomobil yollarında, paytaxtın giriş və çıxışlarında BDYPI-nin təklifi əsasında DİN rəhbərliyinin göstərişinə əsasən təşkil olunur.

Stasionar postlar mebel, rabitə vasitələri, qəza-xilasedici avadanlıqlar, ilkin tibbi yardım ləvazimatları, səs gücləndirici, videomonitor, videokamera və məsafədən səsötürən mikrofon, kompüterlər, nəqliyyat vasitəsinin məcburi dayandırılması üçün texniki vasitələr, qazanalizator, alkoestr, narkoestr və digər avadanlıqlarla təchiz olunur.

Helikopterlə patrul əsasən yüksək hərəkət intensivliyi olan respublika əhəmiyyətli yollarda təşkil olunur. Vertolyotla xidmət aparma vertolyotla birlikdə iki və daha çox patrul avtomobilindən istifadə etmək yolu ilə həyata keçirilir. Bunun üçün helikopter naryadının tərkibinə 1 nəfər baş YPX inspektoru təyin olunur. Onun tərəfindən aşkar edilmiş yol hərəkəti qaydaları pozuntusu barədə patrul avtomobillərində xidmət aparan YPX inspektoruna radio-cihaz vasitəsilə məlumat verilir.

Helikopterdən yol hərəkətinə nəzarət, mütəşəkkil nəqliyyat dəstəsinin müşayiəti, böyük sayda nəqliyyat vasitələrinin və insanların iştirakı ilə kütləvi tədbirlərin keçirilməsi, yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən yayınan sürücülərin, qaçırılmış və ya oğurlanmış nəqliyyat vasitələrinin axtarışını həyata keçirmək üçün istifadə oluna bilər.

NƏTİCƏ

Yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi xüsusi fəaliyyət sahəsi olub bir vəzifə kimi Dövlət Yol Polisinin üzərinə qoyulmuşdur. Bu fəaliyyəti uğurla həyata keçirmək üçün Dövlət Yol Polisi əməkdaşları geniş hüquqlarla təmin edilmişdir. Məhz belə hüquqlar olmadan onlar öz vəzifələrini yerinə yetirə bilməz. Bu vəzifələrin siyahısı isə çox genişdir. İlk növbədə yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, baş vermiş yol-nəqliyyat hadisələrinin arzuolunmaz nəticələrinin qısa vaxt ərzində aradan qaldırılması və ya minimum səviyyəyə endirilməsi üzrə vəzifələri qeyd etmək lazımdır. Bildiyimiz kimi hazırda yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində vətəndaşlarımızın həyatına, səhhətinə və ya əmlakına külli miqdarda zərər vurulur. Bunların qarşısını almaq üçün küçələr, yollar, yol qurğularının tələb olunan səviyyəyə çatdırılması, digər tərəfdən isə ixtisaslı sürücülərin hazırlanması işinə xüsusi diqqət yetirilməlidir. Çünki nəqliyyat yollarının pis vəziyyətdə olması və ya sürücü kadrların ixtisas səviyyəsinin aşağı olması yol-nəqliyyat hadisələri kimi təzahürlərin baş verməsinə kömək edən əsas amillərdən biri kimi qiymətləndirilir.

DYP-nin fəaliyyət istiqamətlərindən biri də nəqliyyat vasitələrinin texniki səviyyəsinə nəzarətdir. Məhz texniki cəhətdən nasaz nəqliyyat vasitələrinin marşruta buraxılmasının qadağan edilməsi, qarşısının alınması qəza və xəsarətlərin azaldılmasına kömək edir.